

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
involață

Unitatea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Sensibilitate ortodoxă

(*) Facultatea de teologie catolică nu s-a înființat. Are totuși, cu anticipație, roade bine-făcătoare. A stârnit o furtună revelatoare. Ortodoxia românească a arătat încă odată, că trăiește din negațiune. Incapabilă să înțeleagă noua realitate a țării întregite, ea se trudește să târască statul într'o politică de sectarism îngust și anacronic. A găsit, în schimb, o denumire mai prezentabilă, de salon, pentru vechea ei pornire de dușmănie zadarnică, ce poartă catolicismului. Nu-i mai zice ură și vrășmășie, ci „sensibilitate ortodoxă”. E mai șic și mai modern.

Povestea e cunoscută. Dela unire încoace, cerem mereu o facultate de teologie catolică. În temelul „protecțiunii celei deopotrivă”, cele vreo trei milioane de catolici vor fi având doar și ei dreptul să-și poată crește în țară conducătorii sufletești. (Ceeace acum nu pot, fiindcă academii lor nu dau grade academice; precum bine știe d. Savin. Ceeace nu-l împiedecă să a-firme contrarul). E bine și din punct de vedere național să o poată face. Fiindcă unii din ei sunt Români, chiar peste voia Sfântului Sinod, și vreau să-și desăvârșesc aici, la isvor cultura românească. Alții sunt minoritari, pe cari dorim noi să-i apropiem de această cultură. — De aceea Camera a subliniat cu vii aplauze amendamentul prezentat de pâr. Coltor și susținut chiar de d. N. Iorga, la art. 94 al legii învățământului superior, în sensul că „se poate înființa pe lângă universitatea din București o facultate de teologie catolică”.

A doua zi însă, tîmbălău și scandal enorm. În Parlament și în publicațiile ortodoxe, tot un țipet și un vaiet pravoslavnic. Ci că: marea lovitură s'a dat pe furiș, noaptea, în chip neonest, prin surpriză. — De sigur, pâr. Coltor nu se va război cu mărimi ca d. Savin și cu Români imaculați ca Scriban. Ii va lăsa în apele lor. Nici nu e nevoie. O chestiune care se desbate de zece ani, pentru dânsii e „surpriză”. Ceeace susține primul-ministru, d. N. Iorga, în aplauzele Camerii, pentru cucernicile lor se chiamă „pe juris”. Și o țin înainte pe coarda asta, deși d. Iorga și raportorul legii asigură din nou, că „lucurile s'au petrecut în cea mai perfectă ordine”. Toaca la urechile surdului.

La fel stăm cu celelalte încercări de justificare a burzuluelii: autonomia universității încălcată, greutăți bugetare, lupta confesională ș. a. Premierul a arătat limpede, că toate sunt născociri și fantome. Fiindcă ceeace „se poate înființa”, se va înființa de fapt cu observarea tuturor rînduvelilor necesare, prin nouă lege. Atunci vor avea confrății prilej nou, să discute pe lung și larg și să-și pună în nouă strălucire sensibilitatea. — Ce mai rămâne dar, din toată argumentația? Singură „sensibilitatea ortodoxă”; nu a țării, evident, fiindcă Parlamentul nu a suferit de acest junghiu sentimental, ci a unor matadori pravoslavnici.

Un capitol de glorie

— Gânduri închinete smeriților ieromonahi din mănăstirea Blajului —

de AL. LUPEANU-MELIN

Ultimul basilit, din prima serie glorioasă dela Blaj, nu mai este între cei vii. Părintele ieromonah Damian Elie Domșa, moșneagul cu înfățișare și obceuri patriarhale, măturile aproape eterică a unor vremi de înaltă slavă monahală, s'a călătorit la străbuni, pe drumul fără întorcere al veșniciei.

Vechea mănăstire din orașul de biserici și școale dela Târnavă, a rămas de-acum pustie de călugări. Chilluțele boltite și interminabilele ganguri răsunătoare au primit, rînd pe rînd, alte rosturi. Ele au fost inundate încă demult, de publicul svăpăiat al școalelor de factură nouă, copleșind în chioțe colțurile retrase, deprinse un secol și jumătate numai cu mătării și meditații.

O singură odată schimnicească mai stăruia, ocrotind figura albă, ninsă de numeroase decenii, a ultimului basilit, și toiagul de grijule bătrâneță a celui ce părea neînvins de vremi și de întâmplătoare dureri și necazuri, inerente muritorilor de rînd. Astăzi a rămas și ea goală de preocupările monahale, închelind cu duiosie mărețul capitol din istoria Mănăstirii Preasfintei Troițe dela Blaj.

Răsărită din prevederile deadreptul geniale ale nemuritorului Arhleru Ioan Inocențiu Micu, mănăstirea basilitană dela Blaj și-a deschis porțile sale în anul mântuirii 1747, dând pămîntesc lăcaș unei lungi serii de bărbați descătușați de boldurile lumești și de ale vieții griji măcinătoare. Incepând cu treimea atât de umilită în călugăreștile deprinderi, însă atât de dărză în lupta pentru păreri, în multă trudă adanate și coapte prin înaltele metropole cătărărești ale Apusului, ale tovarășilor în dascălie și suferinți: Silvestru Callani, Grigorie Maior și Gerontie Cotorea; continuând cu pribeagul bibliofil Leontie Mosconas, cu minunatul Neagoe din Broșteni cel asemenea lui Didim Alexandrineanul, cu Isaia, vestitul slavist dela Liov, cu a doua treime, atât de celebră, a luferilor „Școalei Ardelene”; Samuil Clain, Gheorghe Șincai și Petru Maior, cu mai puțin cunoscutul însă nu mai puțin școlitul și talentatul Iacob Aron dela Bistra, căruia Propaganda dela Roma i-a dat rarissimul atribut de: „excellens in collegio,

Iar această „sensibilitate”, care nu se poate justifica cu nimic ci vrea să țină ea locul argumentelor ce lipsesc, se chiamă mai pe românește așa cum i-a zis d. Iorga: „o pornire uricioasă, nervoasă, gata totdeauna de protestări și de amenințări”. Duh de vrășmășie și negațiune, care nu ține seamă nici de dreptate, nici de interesele țării. — Păcat!

în ministerio, în patria”, cu episcopii Petru Pavel Aaron, Atanasie Rednic, Ignatie Darabant; cu Macarie dela Prislop, oblăduitorul de școale din Țara Hațegului și cu atâția alții, mănăstirea Preasfintei Troițe dela Blaj a înscris în istoria redeșteptării noastre culturale și naționale pagini de aur, cari nu vor putea fi uitate și disconsiderate niciodată!

Din seria de 48 de membri, câți a avut în curgerea timpurilor acest ordin călugăresc de Dumnezeu binecuvântat, s'au înălțat 5 Episcopi (al 6-lea mort înainte de-a fi investit); 26 au făcut studii înalte în străinătate, iar mai mult de 10 au fost autori de însemnate opere istorice, filologice, teologice și pastorale. Fără să mai amintim câți preoți de înaltă erudiție cătărărească, protopopi și conducători de instituții culturale, au semănat basiliții dela Blaj prin orașele și comunele mai de frunte ale Ardealului, prin Banat, Crișana și Maramureș

Ceialalți, fără nume și uitați, cei fără pagină deosebită în istoria literară sau națională, au fost aproape toți dearândul dascăli și profesori în ctitoriiile lui Petru Pavel Aaron dela Târnavă; semănători ai cuvântului dumnezeesc și ai crezurilor naționale, căliți în conștiința originii romane, cari, dintr'un popor chinuit și lăsat în părăsire în vârtejul alor patru lumi dușmănoase și hrăpărețe, au făurit o nație, o unitate etnică, trezită la conștiință și demnitate. Într'un timp, când Fanarioșii Bizanțului, lăcomiile colosului dela Nord și imperalismul turanic își dădeau mâna să ne piardă, singur glasul ieromonahului Samoila dela Blaj se auzea peste munți și văi, ca un tunic de redeșteptare: „Mare lucru iaste a fi născut Român!” Și acest glas de arhanghel răsuna în sute și mii de ecouri, purtate de ucenicii școalelor dela Blaj până în celea mai depărtate colțșoare ale moștenirii lui Traian!

Istoria noastră națională și culturală încă nu și-a spus cuvântul său deplin și amănuțit asupra gloriosului ordin al basiliților dela Blaj. Nu acestea sumare înseilări au pretenția să o facă. Ci astăzi, când petrecem la locul de veci pe ultimul lor urmaș încărunțit în zile, fărîmăm o lacrimă duiosă la căpătâiul celui ce a reprezentat cu modestie un capitol ilustru din mult sbuciumata istorie a neamului nostru. Și dorind dorim, ca răposata serie să renască cât mai curând, spre aceeaș mare mărime a lui Dumnezeu și a scumpei noastre nații, pentru care s'au irosit și au vărsat adeseori lacrimi îmbelșugate „smeriții ieromonași din mănăstirea Preasfintei Troițe dela Blaj”.

Problema iubirii în romanul francez mai nou. Ideea lui Manzoni, că adevărat nu e bine să se stăruie și în beletristică prea mult asupra iubirii dintre bărbat și femeie, dat fiind faptul că despre asta se îngrijește și de altfel viața însăși, cu vârf și îndesat, începe să fie apreciată după cuviință. Romancierii germani de valoare au apucat deabinelea pe calea indicată de marele precursor italian. Francezii deasemenea.

În operele mai însemnate ale beletristicii franceze moderne, după cum notează Charlotte Demmig într'un număr recent al „Germaniei”, raporturile dintre bărbat și femeie au căzut pe planul al doilea. Problema principală este omul și lupta sa pentru a deslega sensul vieții. Tipul eroului de roman modern francez este omul faptelor, omul îndrăzneț ce nu numai caută absolutul, dar are puterea de voință de a stăruia într-a-l realiza în viața sa, fie că acest absolut îl se va revela sub forma ideii divine, a naturii ori a unui nou ideal de umanitate. Bărbații de tipul acesta văd în femeie o piedecă și o primejdie a înfăptuirii gândurilor ce-i frământă pe ei; o îngrădire și comprimare a personalității lor. Romane în genul acesta au scris A. Lammande (Leviere de Commande), Valéry-Radot (Secret de la Nuit), Henry Bardoue (Par la Souffrance), Pierre Ladone (Sculpteur d'Ame), Mornaud (Le Génère), A. Malraux (La Voie Royale) ș.a.

Sunt însă destul și de aceia cari se ocupă excesiv de mult cu problema raporturilor dintre sexe. Aceștia, la rândul lor, sunt de un pesimism exasperant. Pentru dânsii iubirea nu-i decât o manifestare fiziologică, fără nici un sens metafizic. Căsătoria și familia: temniță; iubirea: fum și minciună. Categoriei acestora de romancieri aparțin M. Prévost, I. Giraudoux, L. Guilleux, J. Chardonne, Fr. Mauriac, S. Normand, P. Charden și mulți alții. — Literatura noastră frumoasă, din păcate, tocmai din curentul acesta bolnav se inspiră, în măsură precumpănitoare. Se pot numera pe degete romanele cu teme serioase și sporesc ca ciupercile paginile cari se scaldă în noroiul instinctelor rele.

Dela alții

— Pe marginea unei serii de circulare —

Arhiepiscopia ortodoxă sibiiană a dat, bine de curând, o serie de nouă scrisori circulare, dintre care unele fixând fapte sau stabilind normative cât se poate de înțelepte și în nota vremii.

Așa este monopolizarea, pe seama arhiepiscopiei, a fabricării lumânărilor de ceară curată pentru toate bisericile aparținătoare chiriarhiei de Sibiu și interzicerea folosirii în aceste biserici a lumânărilor de altă proveniență decât fabrica proprie. — Altă dispoziție cuminte: *Protopopii* să se prezinte, an de an, înaintea ierarhului și a Consiliului său, spre a refera personal despre situația protopopiatului în general și despre fiecare parohie în special, ca astfel să poată fi studiate împreună măsurile cuvenite, caz de caz, în vederea binelui obștesc. — Se stăruie de preoțime, cu bune temeluri de casă, să se aboneze cu toții la „Revista teologică” și „Telegraful Român” înculcându-li-se tuturor datorința de a face propagandă în straturile largi ale poporului, foilor redactate de păr. Trifa: „Lumina Satelor” și „Oastea Domnului”. Și pentru ca sfaturile acestea să nu fie vorbă în pustiu, e obligat fiecare preot să facă, cel mai târziu până în 15 Maiu c. raport în scris, direct Mitropolitului, arătându-se cu numele abonații din parohia respectivă la numitele gazete.

De sine înțeles însă, că dintre dispozițiile sibiene nu putea să rămână nici îndatorirea parohiilor de a se prevedea cu pamfletul apologetico-istoric al d. Silviu Dragomir, chipurile, pentru a se lumina asupra „muceniei” ortodoxe din veacul XVIII, în luptă cu „catolicismul hrăpăreț”. — Dealtminteri sforăelile cu duh de felul acesteia nici că pot să lipsească dintr'o manifestare sibiian-ortodoxă. Prea sunt banale și prea ne-am obișnuit cu ele ca să ne mai mire.

În schimb ne pare ciudată, să zicem așa, și totodată semnificativă circulara Nr. 3246 din 25 Aprilie c. despre „divorțurile biseri-

cești”. Constată adevărat cumcă „în ultimul timp s'au înmulțit în mod neobicit cazurile de divorț bisericesc, distrugându-se astfel viața familiară a multor credincioși și rămânând copiii acestora fără ajutorul și mângăierea părinților”; ca să enunțe categoric: „Biserica noastră consideră căsătoria ca indisolubilă, după cuvântul Sf. Scripturi: »Ceeace Dumnezeu a împreunat, omul să nu despartă» (Mt. 18, 6). De aceea căsătoria încheiată legal se desface numai prin moarte...”

Ar crede omul, deci, că ortodoxia ardeleană văzând dezastrele pricinuite de nefericită relaxare a străvechii discipline dogmatice și canonice privitoare la căsătorie, relaxare la care și ea își are partea de vină prin aprobarea și ușurarea divorțului, acum se pocăiește deplin și trage toate consecințele câte se impun, revenind la punctul de vedere genuin creștin și catolic. Departe este însă așa ceva de ea. Tot ce face se reduce la câteva îndrumări mălăiețe de procedură judiciară bisericască. Îndată după enunțarea categorică a adevărului cerut de Scriptură și de minte, se face concesiia: „ori prin astfel de motive, ca și distrugând baza morală și religioasă a căsătoriei sunt considerate egale cu moartea”. Se admit deci motive, cari desfac și căsătoria valid încheiată. Și încă, pe cât se pare, destul de multe. Ele trebuie să fie, de sigur, „canonice” și nu numai „civile”; de aceea „nu totdeauna se poate desface bisericeste o căsătorie divorțată la judecătoria civilă. Dar acest „nu totdeauna” spune mult. Însemnează că în general: da, divorțul civil are și motive canonice la temelie. Cu alte cuvinte: rămânem undă am fost. Atâta numai că: Clericul ce va oficia căsătoria unei perechi de divorțați ce nu au sentința de divorț bisericesc și dela ierarh, și numai dela forurile civile, se pedepsește cu pedeapsa transferării, iar căsătoria se va declara nulă. — Dispoziția aceasta se face, pierde din vedere că pentru a fi eludată și se cere altceva decât trecerea peste muni unde nime nu se va sinchisi de ordinea sibiiană. Oricum, recunoașterea răului este un bine.

Foia „Unirii”

In memoriam

Cuvințe rostite în catedrala din Blaj, la înmormântarea părintelui ieromonah Damian Elie Domșa, în 11 Maiu 1932

de **Dr. Victor Macavelu**
canonic mitropolitan

Duminecă noaptea, spre Luni, 8 spre 9 Maiu, a închis ochii pentru totdeauna bătrânul ieromonah, „Moș-Călugărul”, cum îi spuneam în anii din urmă părintelui Damian Elie Domșa.

Avea 62 de ani de preoție, și peste 50 de ani de profesiune monahală în ordinul sf. Vasile cel Mare, și intrase în anul al 89-lea al vieții.

Se născuse la 10 Noemvrie 1843, în comuna Peșelca de lângă Teiuș. A terminat 6 clase de liceu la Blaj, iar a 7-a și a 8-a la Beiuș, unde a luat și „maturitatea”, adevărat baccalaureatul de azi. — Patru ani a făcut teologia în Seminarul de aici, iar la 10 August 1870 a primit darul preoției, pe care a purtat-o 62 de ani. Opt ani de zile, până la 1878, a fost în slujba Cancelariei Metropolitane, ca protocolist și, mai târziu, ca vice-notar consistorial.

La 1 Iulie 1878 începe noviciatul, iar după un an, la 1 August 1879, stil nou, în sărbătoarea măritului Proroc Ilie, face profes-

siunea de ieromonah al ordinului sfântului Vasile, luându-și numele patronului acestei zile.

Slăbuț de construcție, dar cu o viață ordonată, cu o hrană substanțioasă, cu aerul curat pe care îl căuta și îl găsea, de dimineața până seara, fie în grădina botanică a liceului nostru, fie afară la câmp și pe dealurile din jurul orașului, — stând de vorbă bucuros și vesel cu drumeții, și cu țărani delamunca câmpului, ori cu elevii cărora le citea din traducerea Philoteei, din Psaltirea Scheșiană, ori din Analetele lui Cipariu — a putut să reziste aproape fără nici o boală mai grea, până la vrâsta patriarhală de aproape 90 de ani, pe care Dumnezeu i-a hărăzit-o, de sigur, ca un dar special al său, așa cum, credem, că i-a hărăzit și o moarte bună.

Căci ultimele săptămâni, ultimele zile i le-a hărăzit Dumnezeu, ca să le petreacă pe patul neputinței fără de dureri, conștient de scăderea zi cu zi a puterilor trupești. Ele i-au fost timp de pregătire deosebită pentru trecerea din această viață. — Incunjurat de îngrijirea trupească și sufletească, ce i-o puteau da foști fii și fiice sufletești, alături de câte-va rudeni — părintele Damian s'a stins încet-încet, cu mintea trează, până în ultima clipă, ca o candelă din care s'a isprăvit untul-de-lemn, ca un asfințit liniștit al unei zile, când soarele scapătă rând pe rând, clipă de clipă, la orizont, ca să treacă pe celalalt tărâm, ca să înceapă noaptea... ca să înceapă pentru el,

pentru cel adormit în Domnul, cealaltă viață viața de după moarte, pe care credința noastră ne-o vestește și ni-o promite.

Cu două zile înainte de moarte, resignat cu totul în voia Domnului, repeta unuia dintre noi cuvintele dela hirotonia preotului: „Cu vrerea Tatălui, cu ajutorul Fiului, cu puterea Spiritului Sfânt...”, facă-se, îplinească-se ceea ce este sorocul fiecărui muritor!

I-s'a mai împlinit și dorința, pe care o descoperise mai multora dintre noi: să nu moară, să nu închidă ochii înainte de Dumnezeu Tomii... Era aceasta zi, mi-se pare, aniversara morții mamei sale. — Și în faptul, că Dumnezeu i-a împlinit și aceasta dorință, aproape literal, — căci ultima răsuflare și-a dat-o puțin după miezul nopții — noi credem că putem să vedem o nouă dovadă a unei morți bune, așa cum trebuie să ne-o dorim cu toții. Impăcați cu Dumnezeu, împăcați cu lumea aceasta și cu noi înși-ne, așa trebuie să fim și viața noastră, ca să putem avea nădejde celeilalte vieți, unde nu este nici durere, nici suspinare, ci viață, ci bucurie, fără de sfârșit.

Părintele ieromonah Damian Elie Domșa nu era om prea comunicativ, în ce privește persoana și viața sa. Arare-ori, când câte unul din noi, stând de vorbă pe stradă ori când îl întâlneai la câte o plimbare, puteai cu greu să-l descoși, să-l faci să-ți povestească ceva din trecutul vieții sale. — Prin nu știu ce în-

Doliul Franței. Mâna criminalului Gorgulov, medic de profesie, a stins, cu focuri de revolver, viața lui Paul Doumer, Președintele Republicii franceze. Funeraliile naționale ce s-au făcut acestei victime nobile a datoriei, cum îl caracterizează Sf. Scaun în telegrama sa de condolență, au avut loc, în mijlocul jalei obștești a poporului francez și a lumii civilizate, în ziua de 12 Maiu c.

Notăm, că aceste funeralii au avut un caracter pronunțat religios, la dorința expresă a Președintelui ce lăsase și de altfel instrucțiuni precise în această privință. Aduse la cunoștința arhiepiscopului-cardinal al Parisului de însași Doamna Doumer, înaltul prelat le-a făcut îndestul cu firească înțelegere și promptitudine. Și așa fostul guvernator al Indochinei, a cărui pomenire o păstrează cu drag misiunarii catolici din acele vremi și care nici de atunci încoace n'a făcut secret din convingerile sale religioase, a intrat cu trupul spre lungă odihnă în Pantheonul patriei sale însoțit de binecuvântările bisericii, în vreme ce sufletul său își luase sborul spre sferele unde-l așteptau cei patru filii răpuși și ei de moarte sălnică, în războiul mondial, la postul de onoare.

În aceeași zi a îngropării a slujit pentru cel adormit și I. P. S. Cisar un Requiem solemn în biserica sf. Iosif din București. La serviciul acesta religios, pe lângă o mulțime de notabilități politice române și străine, a luat parte și Maj. Sa Regele Carol II, care a predat, cu acest trist prilej, ministrului Franței la București, condolențele României.

Nebunia frumseții cu orice preț. C. Patrick Thompson constată, într'un articol din „Neues Wiener Tagblatt”, că femeile din lumea întreagă dau la an pe cosmetici cam 2500 milioane dolari — o sumă aproape egală cu aceea a înarmărilor de pe întreg globul.

Lumea feminină anglosaxonă conduce. Frumosele Londrei dau săptămânal pe cosmetice, în număr rotund, 1 milion lire sterline. Nu de mult un hotel londonez a cheltuit 80.000 lire sterline cu aranjarea unui salon de frumsețe. Statele Unite nu se lasă nici ele, în această pri-

vință, mai pe jos. Cosmeticele au devenit necesitate publică. Un „obraz nou”, fabricat de chirurg specialist, costă la 20.000 dolari. Sprâncene, gură ori buze făcute frumos costă mai puțin. Cele 50.000 saloane de înfrumșetare, cu angajați provăzuți cu diplome de stat, după audierea unor cursuri de 500—1000 ore, au mereu de lucru. Câștigul lor zilnic face la 4 milioane dolari.

Nebunia frumseții artificiale cu orice preț a crescut vestiginos după războiu. (În 7 ani din urmă a crescut cu 500% față de trecut). Și s'a mai constatat ceva: risipa pe cosmetice crește pe măsură ce se înmulțesc cafenelele, barurile, restaurantele și cinematografele, tot mai des cercetate și de femei. Lucrul e de înțeles; cu atari prilejuri ficele Evei tin să aibă o figură cât mai „representativă”. — Fără să-și prea bată capul cu considerente de ordin financiar.

Știri mărunte

De dragul adevărului. Englezii catolici au o societate pentru răspândirea adevărului (Catholic Truth Society). Nu de mult și-au ținut în Londra adunarea generală, sub președintele cardinalului Bourne. Cu acest prilej s'a constatat că membrii numitei societăți s'au îngrijit să se treacă în anul ce s'a încheiat 1.368.335 lucrări de orientare creștină corect catolică. Ceeace înseamnă un plus de 63.661 exemplare, față de anul precedent. Se mai notează că 240.000 din acele scrieri au fost enciclice de-ale actualului Pontifice. — Fără comentariu.

Pentru pruncii din Rusia. Capelanul Derville dela biserica Sf. Teresa a Pruncului Isus din Hermans-Geneva Elveției a pornit anul trecut o mișcare din cele mai înduioșătoare: cuminecarea în bloc a copiilor catolici pentru ca Cerul să se milostivească spre frățiorii lor greu năpăstuiți și primejduiți sufletește de necreștineștile rândueli ale stăpânirii bolșevice. Ziua aleasă spre acest scop este 8 Maiu, când s'a împărțit pentru primadată Sf. Teresa de Lisieux. Sf. Părinte a binecuvântat și recomandat călduros inițiativa păr. Derville. Știrile

din urmă arată că ideea rodește. Card. Verdier al Parisului a luat dispoziții ca toți pruncii din eparhia sa să se cuminece în acea zi la intențiunea pomenită. S'a purces la fel și în Annecy, Angers, Saint-Flour, Versailles, Séz și în multe alte dieceze franceze. Superiorii ordinelor: salesian, redemptionist și eudist au dispus și ei să se facă întocmai în institutele de sub conducerea lor. — Fie bine primită ruga curată a cetelor de îngerași!

Ordinele călugărești din Spania și Instrucția publică. O statistică publicată de curând de „Asociația Prietenilor Instrucției” aduce date extrem de interesante privitor la ceea ce au însemnat cinurile călugărești pentru învățământul obștesc spaniol. Reiese adică din aceste date că în școalele călugărilor și călugărițelor din Spania s'au împărțit de binefaceri cărții și educației creștine nu mai puțin de 287.078 elevi și eleve. Ordinele femeiești au susținut școale inferioare și medii. Numărul elevelor: 189.581. Cele mai multe revin Fiicelor „Iubirii Divine”: 76.736, Carmelitele având și ele 41.419 eleve. Ordinele bărbătești au susținut școale inferioare, medii și superioare, cu un total de 97.497 elevi. Cei mai mulți elevi i-au avut Mariștii (19.350), Salesienii (10.603), Iezuiții (9981), Monahii Desculți (19.796) și Frații școlari (32.024). Să se noteze că 182.530 se bucurau de instrucție gratuită. — Cu toate acestea ordinele călugărești, în general, nu sunt bine văzute de cei dela putere...

Paști înecate în sânge. Vezi bine că'n lumea tovarășilor roșii. Dar lângă hotarul nostru basarabean, jertfele fiind frații noștri, de sânge și de limbă. E vorba de populația satului Dubasari, care a voit să prăznuiască și ea ziua Invierii, ca frații de dincoace de Nistru. Și fiindcă asta nu s'a putut în sat, s'au adunat, precum scriu foile, la 800—1000 suflete într'o luncă de pe malul Nistrului și au început să cânte cu toții (bărbați, femei, copii) „Hristos a înviat”. Cântarea lor a atras luarea aminte a grănicerilor bolșevici. După o scurtă convorbire cu un grup de circa 20 de reprezentanți ai puterii, mulțimea și-a continuat cântarea. Pe la 3 ore după amiază însă bieții moldoveni s'au văzut încunjuțați de-un detașament de circa 300 că-

tâmplare, unul dintre noi a ajuns să știe, că în tinerețe a purtat *steagul tricolor* al luptei naționale, cu ocazia unor alegeri pentru dieta țării ungurești, prin părțile Ulrii.

Incolo, ceea ce știm din viața lui, sunt lucruri, pe cari le vedeam și le experiam din propria noastră intuiție.

Până în anii din urmă, până a nu fi început să-l copleșească tot mai mult anii bătrâneții, îl vedeam nelipsit dela sfântul altar, unde zilnic celebra sf. liturghie, fie în Catedrală, fie în capela cutărui institut ori în capela Curții mitropolitane. — Iar după aceea, începând de primăvara până toamna târziu, după ce-și vedea și de eventualii bolnavi, pleca de acasă, ieșea la liber, cu câte o carte subsuoară, cu mătânile în buzunar, și petrecea ceasuri întregi recitându-și pravila călugărească, citind și spicuiind, din vechi cărți românești, cuvinte pe cari le socotea, că este o greșală să fie eliminate din uzul limbii noastre.

Trăit în Blaj, el socotea, că cei mai tineri nu trebuie să dea uitării așa de ușor meritele bătrânilor cari au fost gloriile ale Blajului. Așa se poate înțelege, că avea o *admirație și un cult deosebit* mai ales pentru *marele Cipariu*, ale cărui „Principii de limbă și literatură” le răsfoia într'una, ale cărui „Analecte literare” le-a îngrijit la corectură, în edițiunea reimpărită, tot cu litere chirilice, cu ajutorul material și după îndemnul Mitropolitului de fericită amintire Mihályi. — Nu s'a putut im-

păca niciodată nici cu noua ortografie românească, nici cu direcția lingvistică modernistă. Iar pe Cipariu ținea să-l amintească, de câte ori avea prilej să stea de vorbă, și față cu străinii, pe cari îl întâlnea, ori cari țineau să-l cerceteze și să-l vadă în chilluța lui din vechea mănăstire.

Și ce dovadă de gingășie sufletească era cununa, ori mănunchiul de flori, pe care, la aniversarea morții, ținea să le depună, *anonim și neștiut de nimeni*, pe mormântul idolului său literar, Cipariu, în ziua de 3 Septembrie.

Și este aci locul, ca să amintesc, că tot ca omagiu pentru Cipariu, ieromonahul Damian Elie Domșa, traducând pe îndelete în ore libere (și traducându-o bine!) minunata carte: *Filoteea*, a sfântului Francisc de Sales, a ținut să o tipărească la Krafft în Sibiu, la 1898, tot în *haina ortografiei cipariene* și în limba curentului latinist. Traducerea o închinase Mitropolitului Mihályi, dela care mulți am primit-o în dar, ca amintire de ziua hirotonirii noastre. — Nu știu, dacă traducerea Filoteei făcută de ieromonahul Domșa, nu este ultima carte românească tipărită cu ortografia cipariană!

Iată-l deci pe părintele Damian și în ipostaza sa literară, continuând, *cu talentul pe care i l-a dat Dumnezeu*, tradiția antecesorilor săi, a smeriților ieromonahi ai sfântului Vasile dela Mănăstirea din Blaj, autori și traducători de cărți de literatură și istorie românească, de cărți și tractate teologice și de pietate...

De sigur, că acest talent nu era nici talentul de mare scriitor al antecesorilor săi: Șincai, Samuil Micu, Petru Maior! Nu era nici darul oratoriei lui Grigorie Maior, poate nici ascheza lui Petru Pavel Aaron, ori a lui Atanasie Rednic, și nici altceva din darurile pregătirii și erudiției lui Gherontie Cotorea, Silvestru Calian și a altora!

Avea însă și părintele Damian *talentul și darul special al călugăriei* — din clipa când a îmbrăcat rassa călugărească, din clipa când s'a închinat cu totul lui Dumnezeu, când a lăsat totul, pentru Hristos și pentru Evanghelle. — Avea aceea liniște și veselie sufletească, pe care o dă conștiința unei desfaceri totale de *legăturile*, și de *bunurile*, și de *ambițiile* lumești. Avea acel devotament, de a fi tuturor toate, de a sluji tuturor, de a fi la dispoziția celui mai mare — însoțitor zilnic al plimbării Mitropolitului Mihályi, cu care lucrase împreună la aceeaș masă în Cancelaria Mitropolitană, unul ca vicenotar, cetalalt ca secretar al Mitropolitului Vancea, între anii 1870—1873 — ca și la dispoziția celui din urmă dintre noi, ori de câte ori simțeam trebuința de a apela la darul preoției lui.

Și nu era un *bolnav* în Blaj ori în satele din jur, despre care auzind, să nu îl cerceteze, ducându-l mângăierea cuvântului înțelept și mângăierea rugăciunii și a sfintelor Taine. — Nu era oră din zi, ori chiar din noapte, ca ușa chiliei sale să nu se deschidă,

lăreți, cari s'au năpustit asupra lor, strivind o bună parte din ei sub copitele cailor. Au fost expuși apoi unui intețit foc de mitralieră, care în câteva minute le-a stins glasurile și vaierele. Puținii rămași în viață au fost arestați pentru a lua drumul Tiraspolului. — Măcelul acesta înfiorător din prima zi de Paști a fost văzut de pe malul românesc al Nistrului.

Locale. Dumineca viitoare, a Slăbănogului, va predica în catedrală p. *Dumitru Neda*, prof. la Academia noastră de teologie.

— Ziua de *sece Maini* a fost sărbătorită cu toată solemnitatea. După Tedeumul din catedrală, tineretul școalelor de băieți s'a retras în sala de gimnastică a liceului »Sf. Vasile«, unde d. prof. Eugen Bucur le-a arătat, în cuvinte însuflețite, însemnătatea zilei. La fel s'a purces și la școalele de fete din cetatea așezămintelor noastre de învățământ, unde a vorbit d. prof. Gizdavu; și la școala comercială de băieți, cuvântător fiind d. prof. M. Pol.

Orariul de vară. Stă scris în jurnalul consiliului de miniștri din 2 Aprilie c. și prin urmare așa are să fie: începând cu ora 24 din ziua 21 a luni curente și până la 2 Octomvrie c. orarul se schimbă. Și anume: de aci încolo ora oficială va fi ora meridianului cu longitudine estică de 45 grade față de Greenwich. Vorbind pe înțelesul tuturor asta înseamnă că ora 24 a zilei de 21 Maiu c. va deveni instantaneu ora 1, iar a zilei de 2 Octomvrie c. va deveni ora 24. — Șapoi să mai zică cineva că guvernul n'are de soluționat probleme grave și nu-i preocupat de fericirea cetățenilor!

Anunț școlar. In ziua de 21 și 22 Mai a. c. se ține expoziția de sfârșitul anului școlar, în localul școlii de menaj gr.-cat. din Blaj, unde se vor putea vedea lucrurile executate în atelierile școlii. — Direcțiunea.

Telefonul „Unirii“

T. U. Homorod. Nu cunoaștem pricinile pentru care revista, atât de folositoare, »Cantorul Român« și-a încetat apariția. Cu puțină bunăvoință însă le puteți ghici. Și pentruca această trudă să fie mai ușoară, vă trădăm un secret mare dela administrația »Unirii«: casierul ei nu mai are nici o treabă și rubrica încasărilor este albă, curată, săptămâni de rând. S'o fi trecut vre-un fenomen asemănător și la confratele cântăreț, căruia i-s'a tăiat respirația. Noi nu ne mirăm de loc; ci ne rugăm lui Dumnezeu să treacă dela noi păharul acesta.

pentru a primi pe un bolnav, pe un penitent, pentru a primi o spovedanie, ori a cetii o rugăciune celui ce i-o cerea...

Acesta a fost părintele Damian Elie Domșa, ale cărui rămășițe trupești stau înaintea noastră, gata de pornire spre locul odihnei pământiești.

Aceasta a fost viața și preocupările ultimului »călugăr« de la »mănăstirea« din Blaj! Căci părintele Damian, după moartea tovarășului și antecesorului său Alban, rămăsese să continue, el singur, aci la Blaj, tradiția călugăriei sfântului Vasile.

Cu moartea lui, aceasta tradiție se întreprupe »Mănăstirea« dela Blaj a rămas pustie, pentru moment. Părintele Damian nu are nici un ucenic, care să-i ia locul, să continue tradiția, pe care totuși, credem, că o vor relua frații săi dela Bixad, cari au ținut să trimită aci azi, pe egumenul lor, p. *Atanasie Maxim*, ca să la parte la aceasta evlavioasă solemnitate. Pentru-că Biserica noastră, precum și înșiși tovarășii din ordinul sfântului Vasile, vor trebui să se gândească serios la reînnoirea așezământului și a tradiției de călugărie aci la Blaj. Mai ales, în zilele și în vremile de acum, când între muncitorii din vila Domului se simte mai mult, ca altă dată, lipsa unor oameni, cari, desbrăcați de toate legăturile lumii, să fie, întru toate, la dispoziția lui Hristos și a evanghellei sale, la dispoziția mai marilor bisericiești, pentru slujba adevărului și a mântuirii sufletelor...

B. Cluj. »Renașterea« ortodoxă are, în ultimul număr, o inspirație norocoasă, cum rar i-se întâmplă. Nu prea e mare treabă, ce-i drept; pentru talentul gazetăresc al cuviosilor clujeni însă înseamnă mult. Au avut, anume, gândul salutar de-a reproduce din pastorală de Paști a Preasfântului Alexandru dela Baia-Mare tocmai pasajul în care se arată vrăjmășia nedreaptă ce ne poartă ortodoxia românească și cumplita nedreptate ce s'a făcut, prin stăruințele ei păcătoase, preoțimii noastre, căreia i-s'a lăsat un salariu de batjocură, mai mic decât al preoților ortodocși și chiar al celor minoritari. În felul acesta vor afla și cititorii »Renașterii« un adevăr simplu, pe care redactorii ei l-au cam îmbrodit până acuma, fiindu-le, de sigur, oarecum... cu greu să-l spună limpede și fără înconjur. Mai bine făcea, evident, dacă reproducea întreaga pastorală. Și mai ales dacă nu se opintea să-i facă și un mic comentariu original. Este așa de limpede scrisă, încât ar fi înțeles-o chiar și cititorii »Renașterii«. Nu s'a putut răbda însă, și nu-și arate cât decât marea-i iscusință, și s'a apucat să tâlcuiască. Cam așa: Spunând aceste adevăruri dure-roase — pe care de altfel nu le contestă nici ucenicii dela Cluj ai lui Fotie! — episcopul Maramureșului samănă vrăjmășie între oameni. Cum s'a și văzut la Sighet în ziua Învierii, când uniții au avut obraznicia să întrebe pe un faimos kerularian de ce se mestecă în slujbele lor. Iar în ce privește plățile, dreptatea așa cere, ca ortodocșii să aibă mult, iar uniții puțin. — Noroc că întreaga înțelepciune poartă titlul din fabulă: »Lupul și mielul«. Nici că se putea mai nimerit!

»Tara Noastră«, București. Nu trebuie să respingeți atât de categoric felul de a judeca al colaboratorului nostru ocazional, care a scris, în »Unirea« despre frații noștri de sânge și credință risipiți prin orașele vechiului Regat. Cu puținică răbdare și cu un strop de duh al înțelegerii, veți vedea că sunteți de perfect acord. Fiindcă nici ei, și nici alții cari scriu, ori cât de ocazional, la această gazetă, nu spun altfel decât Dv.: Românul, oriunde s'ar așeza între granițele României, este acasă și nu poate fi socotit »desrădăcinat«. Veți recunoaște însă și Dv. că în alt înțeles, nu în acela general românesc, ci din punct de vedere social de ex. poate fi numit desrădăcinat țărănul care se așază la oraș. Este chiar o problemă socială importantă această »desrădăcinare«, nu numai aiurea, ci și la noi și, de sigur, nu Dv. veți fi aceia cari ați putea-o ignora. — La fel și cu aceeași dreptate se poate vorbi despre o desrădăcinare religioasă a acelor, pe cari soarta îi smulge din mediul lor religios străbun și îi aruncă în mijlocul multimilor de altă credință. — Ori, tocmai aceasta este cazul despre care s'a vorbit în articolul la care vă referiți. Este vorba de țărani uniți, cari se așază prin marile orașe ale vechiului Regat. Deci: desrădăcinare socială și religioasă. Atâta a spus autorul și nimic mai mult. A da vorbelor lui sensuri pe cari nu le-a intenționat, însemnează a căuta nod în papură. Ceeace nu folosește nimănui.

Parohia. Cristolț. Confirmăm primirea abonamentului pe anul curent.

Oficiul parohial. Corai. Am primit abonamentul pe 1931.

S. Merișori. Am primit abonamentul pe 1930.

M. Dragșina. Am primit 200 Lei, abonament pe 1931.

Oficiul parohial. Vulcan. Am primit abonamentul pe 1932.

B. Sărata. Confirmăm primirea abonamentului pe 1931.

P. Petroșeni. Am primit abonamentul pe 1931.

Reuniunea Femeilor Române gr.-cat. din Blaj

Nr. 5—1932.

Convocare

Membrele Reuniunii Femeilor Române gr.-cat. din Blaj sunt invitate să participe la **Adunarea generală ordinară** care se va ținea Duminecă, în 29 Maiu 1932, la ora 5 după masă, în Sala de gimnastică a Liceului, de băieți din loc.

PROGRAM:

1. Deschiderea adunării.
2. Delegarea alor 3 membre din adunare pentru verificarea procesului verbal.
3. Raportul general despre activitatea Reuniunii dela ultima adunare încoace.
4. Raport despre cassă și stabilirea noului buget.
5. Delegarea comisiilor pentru revizuirea rapoartelor și înscrierea de membre noi.
6. Raportul comisiilor și absolvarea vechiului comitet.
7. Eventuale propuneri.

Ca în toți anii, în legătură cu adunarea generală, se aranjază o *serbare familiară*, la care, precum și la adunare, sunt invitați cu căldură toți înțelegătorii scopurilor Reuniunii.

Blaj, la 18 Aprilie 1932.

Anastasia Pop,
prezidentă

A. Lupeanu,
secretar

Aviz important!

Căminul „Sf. Iosif“ din Sovata, proprietatea Congregației de surori »Sf. Maria« din Blaj, va fi deschis dela 15 Iunie până la 15 Septembrie.

Are 27 camere, frumos mobilate și provăzute cu tot confortul modern. — Va fi condus de surorile Congregației.

Prețurile cele mai reduse. Mâncare aleasă și gustoasă; la dorință după prescrieri dietice.

2-4

Parohia română unită SATU-MARE.

Publicație de licitație

In ziua de 2 Iunie 1932 ora 11, Curatorul Bisericii Unite Române din Satu-Mare va ține licitație publică cu oferte închise, fără supra-oferte, pentru darea în întreprindere a lucrărilor de fundație, zidărie în roșu fără turn, cuprins însă fundația acestuia, și lucrările de acoperiș necesare la *clădirea bisericii noi* unite române din Satu-Mare.

Garanția va fi de 6% din valoarea ofertei și se va depune deodată cu aceasta în numerar, efecte de Stat ori scrisoare de garanță emisă de o bancă de de prima bonitate.

Licitatia se va ține în localul biroului parohial din Str. Regina Maria.

Planurile, devizul, condițiunile speciale și generale etc. se pot consulta în oricare zi de lucru, la sediul oficiului parohial în Satu-Mare Satu-Mare la 10 Mai 1932.

Ferențiu
curator

Aurel Dragoș
Arhidiacon protopop

1-1

Convocare

CASSA DE ECONOMII S. P. A. DIN BLAJ, invită prin prezenta pe acționarii săi la a

XLII-a adunare generală ordinară

care va avea loc la 4 Iunie a. c. orele 15 la Blaj, în localul institutului.

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea adunării; stabilirea de fi în număr; numirea alor 2 acționari pentru verificarea procesului verbal.
2. Raportul Consiliului de Administrație asupra exercițiului anului 1931, prezentarea bilanțului, raportul asupra stării institutului propuneri asupra măsurilor necesare.
3. Raportul Comitetului de Cenzori.
4. Hotărîrea asupra exercițiului anului 1931, darea absolutului a Consiliului de Administrație și Comitetului de Cenzori.
5. Modificarea art. 3 din statute.
6. Alegerea membrilor în Consiliul de Administrație.
7. Alegerea din nou a membrilor în Comitetul de Cenzori.
8. Propuneri.

Acționarii, cari doresc a-și exercita dreptul de vot, sunt rugați a-și depune acțiunile documentul de plenipotență la casieria institutului sau la Banca Economică s. a. din Ciosânărtiu, până la 20 Maiu a. c. ora 12.

Consiliul de Administrație